

КООРДИНАЦИОНЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАЗДЕЛЯНЕТО НА СЕМЕЙСТВАТА

Настоящият Координационен механизъм е изработен в съответствие със Закона за социалните услуги и с Методиката за предоставяне на социалната услуга „Мобилна общностна работа“

Какви са реалностите и предизвикателствата, които налагат прилагането на такъв Координационен механизъм за превенция на раздялата на децата от техните биологични семейства?

- На първо място сме водени от разбирането, че **БИОЛОГИЧНОТО СЕМЕЙСТВО Е НАЙ ДОБРОТО МЯСТО ЗА ОТГЛЕЖДАНЕТО НА ВСЯКО ДЕТЕ!**
- Въпреки че броят на социалните услуги за деца в България непрекъснато расте, то броят на децата, които биват извеждани от биологичното им семейство остава почти непроменен – около 2000 деца годишно!
- Хората, към които е ориентиран модела, са онези семейства, които, по различни причини, са останали извън обсега, /или не са се повлияли до момента/ от действащите социални услуги;
- Съществуващата практика със семействата, в които има риск от изоставяне започва да се работи „пост фактум“. Това налага нуждата от развиване на политики, мерки и практики за ефективна превенция на случаите на разделяне на децата от техните семейства;
- Моделът на Координационния механизъм не разглежда детето изолирано, а във връзка с неговото семейство, вкл. и разширеното такова, както и общността, в която живее;
- Координационния механизъм е част от Методиката за предоставяне на социалната услуга „Мобилна общностна работа“

Според изследване на Ноу Хау центъра за алтернативни грижи за деца, Нов Български университет, направено в партньорство с още 5 организации, раздялата на децата и семействата в България е резултат от натрупването на множество фактори, които правят средата за отглеждане на децата „високорискова“:

- Сред тези фактори с най-голяма тежест при раздялата е **бедността**.
- **Насилието** е на второ място, като в голяма част от случаите става дума за насилие в семейството (домашно насилие), на което детето е свидетел и това прави средата за него високорискова
- Най-често срещаната причина за разделянето е **неглижирането** на децата;
- **Нисък родителски капацитет**, съчетан с липсата на подкрепяща среда за детето;
- **Психичноздравните проблеми** при родителите, вкл. зависимостите (алкохол, наркотици, хазарт) са един от най-често срещаните фактори за раздяла.
- **Други фактори, констатирани при предоставяне на социалните услуги;**

Място на координационния механизъм в Методиката за работа на социалната услуга „Мобилна общностна работа“:

1. Ранно идентифициране и информиране на риска:

- Използване на инструменти за картографиране на семействата.
- Идентифициране на деца и семейства в риск чрез сътрудничество с местни институции, социални услуги и здравни служби – лични лекари.

2. Интегриран подход:

- Включване на мултидисциплинарни екипи от социални работници, психолози и здравни специалисти.
- Координация на усилията между образователни институции, здравни заведения и социални услуги и други.

3. Индивидуализирана подкрепа:

- Разработване на персонализирани планове за подкрепа, базирани на конкретните нужди на семействата и предоставяне на гъвкави, взаимодопълващи се услуги.
- Гъвкавост при адаптирането на методите на работа спрямо културните и социални особености на общността.

ПРЕДМЕТ:

Координационният механизъм /КМ/ урежда взаимодействието на заинтересованите страни при работа в случаи на деца, при които е констатиран риск от раздяла с родното семейство и за взаимодействие при кризисна интервенция. При прилагането му участниците в КМ се ръководят от своите правомощия по закон в областта на закрилата на детето и принципите за зачитане на най-добрия интерес на детето, взаимна информираност на партньорите, мултидисциплинарен и интегриран подход на местно ниво, гъвкавост при вземане на решения и поставяне на дългосрочни цели.

Кой може да **инициира** прилагането на координационния механизъм за превенция на разделянето на детето със семейството му?

Работата по превенцията на разделянето на семействата е включена като част от социалната **услуга „Мобилна общностна работа“**. В такъв случай най-подходящо би било доставчиците на тази услуга да **инициират** създаването на координационния механизъм; да идентифицират конкретните за всеки отделен случай лица, които ще участват в него; да отправят покани към заинтересованите страни; да подготвят заседанията и да проследяват изпълнението на приетия План за действие, да извършат оценка и мониторинг на извършената работа.

Информация за семейства, в които има констатирано negliжиране или какъвто и да е риск от изоставяне на деца могат да бъдат идентифицирани и подадени за включване в Координационния механизъм и от:

- доставчиците на социални услуги;
- теренни работници;
- неформални лидери в местните общности;
- представители на местните общности, вкл. здравните медиатори,
- ОЗД, Д „СП“,

- Училищата, детски градини, центрове за работа с деца и други институции, работещи с деца;
- Медиатори в училищата или в общността;

Основни принципи при прилагане на Координационния механизъм:

- **Детето в центъра на процеса** - Всички действия се ръководят от най-добрия интерес на детето. Всички институции, социални услуги и други релевантни структури трябва да се ръководят от принципа на закрила на детето и да поставят неговите интереси на първо място
- **Семейно-ориентиран подход** - Съхраняване на родителско-детските връзки чрез подкрепа за родното семейство.
- **Превенция чрез ранна интервенция** - Навременно идентифициране и адресиране на рисковите фактори.
- **Мултидисциплинарен подход**: Взаимодействието /интегрирана работа/ между различните професионални общности (социални работници, педагози, психолози, здравни служители и др.) трябва да бъде координирано и интегрирано с установени общи принципи на работа и взаимодопълващи се дейности и екипи.
- **Прозрачност и информираност**: Партньорите в механизма следва да си обменят информацията на всеки етап от съвместната работа и да действат с пълна прозрачност.
- **Фокусът, продължителността и периодичността на дейностите** се определят в резултат на оценка на потребностите от услуги, желанието на потребителя и капацитетът на екипа.

Обхват на механизма – настоящият механизъм е разработен с възможност да се прилага на общинско/регионално ниво, като освен организациите и услугите от съответното населено място могат да се включват и представители на регионални институции /Регионално Управление на Образованието, Регионална Здравна Инспекция, Дирекция „Бюро по Труда“ и т.н.

Цел на механизма:

Координационният механизъм има за цел да предотврати разделянето на детето с неговото родно семейство чрез ранно идентифициране на рисковете, предоставяне на навременна и интегрирана подкрепа от която има значима потребност към настоящият момент и последващи координирани действия между различните институции, организации и социални услуги.

Краткосрочни Цели

1. Сформиране на мултидисциплинарен екип:

- Основният състав на КМ включва: представител на организацията/институцията, работеща по конкретния случай и инициирала неговото свикване; представители на основните социални услуги за деца, работещи в региона; представител на ОЗД и община;
- След първоначалния преглед и оценка на нуждите в КМ се канят за включване представители от всички компетентни институции, които имат отношение, ресурс и влияние за решаване на идентифицираните проблеми и рискове;

Мрежа с грижа
от 0 до 3
За повече сплотени семейства

ТРЪСТ ЗА СОЦИАЛНА АЛТЕРНАТИВА

- Подписване на ПРОТОКОЛ за съгласие за участие в Координационния механизъм **Приложение 1;**
 - Изготвяне на график за редовни срещи за всеки от случаите /според необходимостта се канят и допълнителни хора и институции/.
 - Ако няма спешни случаи, КМ се събира веднъж на 2 месеца за обсъждане на общото състояние и нужди, предизвикателства. Това се прави от организацията, предоставяща услугата „Мобилна общностна работа“
2. **Развитие на гъвкава система за подкрепа на местно ниво:**
- Създаване на ясно дефинирани процедури за насочване и координация –кой на кого се обажда, в какъв срок се събира КМ, кой участва и кой представя конкретния случай;
 - Реализиране на поредица от интегрирани дейности, насочени към превенция за разделянето на детето от родното му семейство

Цели на мултидисциплинарния екип

1. **Пълна информация:** Осигуряване на максимално пълна и спешна първоначална информация за детето и неговото семейство. *Приложение 2*
2. **Оценка на нуждите:** Преценка на необходимостта от мерки и действия за благосъстоянието на детето, като всеки участник в КМ предлага мерки от неговата компетенция и отговорности
3. Определяне на подходящи **методи за работа по случая**, вкл. с родителите
4. Взаимодействие и търсене на подкрепа от други услуги или институции

Примерни участници в координационния механизъм /КМ/

1. **Социални институции:**
 - ДСП/Отдел "Закрила на детето"
 - Работещи на съответната територия социални услуги
2. **Образователни институции:**
 - Училища и детски градини
 - Педагогически съветници и училищни психолози
 - Регионално управление на образованието /РУО/
3. **Здравни институции:**
 - Лични лекари
 - Здравни медиатори
 - Родилно отделение /МБАЛ
4. **Неправителствени организации:**
 - Организации, работещи със семейства в риск
5. **Местна общност:**
 - Общини и местни администрации;
 - Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни;
 - Общински съвет по наркотични вещества;
 - Други местни общности – читалища, пенсионерски клубове, БЧК и МБЧК, ОДК...
6. **Други институции и организации:**
 - Регионална здравна инспекция /РЗИ/
 - Дирекция „Бюро по труда“

- Екипа на Областен управител
- РДВР на МВР
- Други

Координация между участниците - Редовни срещи на мултидисциплинарни екипи:

- Подписване на Споразумение/Протокол за участие на страните Приложение 1;
- Установяване на ясно разпределение на отговорностите.
- Обмен на информация между участниците.
- Проследяване на случаи и обмен на данни.
- на обучения и подкрепа за специалистите, работещи със семействата.

Етапи на координационния механизъм

1. Подписване на съгласие/протокол за участие в координационния механизъм – Приложение № 1 на примерен протокол

2. Процес на работа:

2.1. Първична Оценка на нуждите на семейството (финансови проблеми, насилие, negliжиране, злоупотреба с наркотици, липса на родителски умения и др.). *Приложение 2*

2.2. Кризисна интервенция – много бърза и адекватна подкрепа, вкл. материална и финансова, за да се стигне до решение детето да бъде задържано у дома;

2.3. Изготвяне на индивидуален план за подкрепа с конкретни дейности, отговорна страна, срокове - *Приложение № 3*

2.4. Продължаваща интервенция и подкрепа

2.5. Дългосрочен план за постигане на устойчивост:

- Осигуряване на последваща психологическа помощ за родителите и децата.
- Включване на семейството в родителски обучения за повишаване на родителските умения.
- Включване на семейството в други програми;
- Други подходящи дейности и мерки;

3. Последващо наблюдение и подкрепа – тя се определя съобразно конкретния случай и се записва в Плана. Прави се и **оценка** на:

- удовлетвореността на потребителя от оказаната подкрепа;
- въздействие на услугата върху живота на семейството;

4. Мониторинг и проследяване

- **Отговорност:** Основна отговорност за проследяването носи водещата случая организация, конкретизирана в подписания от всички страни Протокол за участие- *Приложение 4;*
- **Процес:**
 - Редовно посещение на семейството за проследяване на напредъка.

- Актуализиране на индивидуалния план за подкрепа при необходимост.
- **Приключване на случая** – когато членовете на КМ се обединят около извода, че за детето/цата вече не съществува риск от разделя с със семейството. Прави се заключителен протокол.

5. Финансиране и ресурси

- **Източници на финансиране:**
 - От бюджета на социалната услуга – като част от проект „С грижа от 0 до 3: превенция на разделянето на семействата“ екипите на Клуб НСО и Хаячи ще участват активно в разработването на финансов стандарт на услугата „Мобилна общностна работа“. Основната ни теза ще бъде, че за да има ефективна и ефикасна превенция на разделянето на семействата, а и други елементи от мобилната общностна работа, то в бюджетирането на услугата трябва да бъдат предвидени финансови средства /СПЕШЕН ФОНД/, с които да се подпомагат най уязвимите семейства при работата по превенцията на изоставянето и negliжирането на деца. Друг източник на финансови средства могат да бъдат корпоративни, лични, набирателни кампании, Общински фондове и други видове дарения;
 - От различни програми и проекти на МТСП, МОН и МЗ, като напр. „Личен и Социален асистент“, курсове за придобиване на квалификация към Бюрата по труда, проекти за осигуряване на храни за деца от уязвими групи и т.н.
 - От програми на национални неправителствени организации като БЧК, БДФ и други, които предоставят материална подкрепа за уязвими групи;
 - От проекти и дарения към НПО /социалната услуга/ и др. – и към момента има възможности за привличане на дарения за дрехи, консумативи и др. материали, и други източници, от които да се възползват доставчиците на услугата „Мобилна общностна работа“.
- **Ресурси:**
 - Специалисти – обучени и с редовна супервизия (социални работници, психолози, педагози, медиатори...). Съществена част от човешките ресурси са и общностните, здравните и образователни медиатори, каквито има в почти всички общини, социални и образователни услуги. За работата по прилагане на настоящият КМ е най добре да се определи конкретен специалист от социалната услуга „Мобилна общностна работа“, който да има ангажимента да подготвя и организира провеждането на заседанията. Той може да бъде подкрепян от директора или друг човек от екипа на услугата.
 - Материали и пространства за провеждане на дейности по координационния механизъм: това са подходящи зали за провеждане на заседанията на КМ;

Индикатори за успех

- Намален брой на децата, настанени извън родното семейство.
- Увеличен брой на подкрепените семейства, които успяват да запазят грижата за децата си.
- Повишена удовлетвореност на семействата от предоставената подкрепа.

- Подобрена междуинституционалната комуникация и ефективност
- Приложена ИНТЕГРИРАНА ПОДКРЕПА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАЗДЕЛЯНЕТО НА ДЕТЕТО С РОДНОТО СЕМЕЙСТВО.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. ПРОТОКОЛ за участие в Координационния механизъм
2. Примерна Оценка на нуждите
3. Примерен ПЛАН за работа по идентифицирания случай

Проект „Мрежа с грижа от 0 до 3: превенция на разделяне на семействата“ се реализира от Фондация „Тръст за социална алтернатива“ с финансовата подкрепа на Фонд „Мечтата на Таня“ <https://tdfund.org/bg/>. Цялата отговорност за съдържанието, изявленията и мненията в документа принадлежи на Клуб на нестопанските организации и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ непременно отразява официалното становище на Фондация „Тръст за социална алтернатива“ и на Фонд „Мечтата на Таня“.